

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.9.2005
KOM(2005) 465 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

i2010: DIGITALE BIBLIOTEKER

{SEK(2005) 1194}

{SEK(2005) 1195}

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3
2.	i2010: digitale biblioteker	3
3.	Onlineadgang til Europas kulturarv: Hvad står der på spil?	4
4.	Digitalisering.....	5
5.	Onlineadgang	6
6.	Præservering af digitalt indhold	7
7.	Praktiske tiltag i Europa	9
7.1.	Igangværende initiativer.....	9
7.2.	Nye eller styrkede initiativer	10
8.	Konklusion	12

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

i2010: DIGITALE BIBLIOTEKER

1. INDLEDNING

I et brev af 28. april 2005 til Rådets formandskab og Kommissionen gik seks stats- og regeringschefer ind for at oprette et virtuelt europæisk bibliotek, så Europas kulturelle og videnskabelige arv bliver tilgængelig for alle. Kommissionen har hilst denne plan velkommen og vil støtte den ved hjælp af flagskibsinitiativet i2010 om digitale biblioteker.

I denne meddelelse præsenteres de ideer, som ligger bag initiativet vedrørende digitale biblioteker, og initiativets vigtigste elementer. Samtidig er meddelelsen det første led i initiativet og behandler digitalisering, onlineadgang og bevarelse af vores kulturarv på digitale medier (digital præservering). I meddelelsen analyseres de problemstillinger, som skal løses for at få det fulde kulturelle og økonomiske udbytte, og der stilles forslag om en række indledende foranstaltninger, som vil medvirke til at samle den nuværende opsplittede indsats i Europa.

2. i2010: DIGITALE BIBLIOTEKER

Initiativet vedrørende digitale biblioteker sigter mod at gøre Europas informationsressourcer lettere og mere interessante at bruge online. Det bygger på rige europæiske traditioner og knytter flerkulturelle og flersproglige miljøer sammen med teknologiske fremskridt og nye forretningsmodeller.

Digitale biblioteker er strukturerede samlinger af digitalt indhold, som gøres tilgængelige for offentligheden. De kan bestå af materiale, som er digitaliseret, f.eks. digitale kopier af bøger og andet "fysisk" materiale fra biblioteker og arkiver. Alternativt kan de bygge på oplysninger, som oprindeligt er udgivet i digitalt format. Det er i stadig større grad tilfældet, når det gælder videnskabelig information, idet digitale publikationer og enorme mængder information lagres i digitale arkiver. Dette initiativ omfatter begge aspekter, både digitaliseret materiale og digitalt originalmateriale.

Der sættes ind på tre fronter med henblik på at få fuldt udbytte af digitale teknologiers potentiale til at give almen og let adgang til information:

- **Onlineadgang** er en forudsætning for, at borgere, forskere og virksomheder kan udnytte informationsressourcerne fuldt ud.
- **Digitalisering af analoge samlinger**, så de kan anvendes mere udbredt i informationssamfundet.
- **Præservering og lagring** for at sikre, at fremtidige generationer har adgang til det digitale materiale og for at forhindre, at værdifuldt indhold går tabt.

I initiativet vedrørende digitale biblioteker kommer disse tre ting til at indgå i en række delelementer. Denne meddelelse handler om Europas **kulturarv**, men et andet vigtigt område er **videnskabelig information**. Det er et område med sine egne særpræg og sin egen dynamik, dels fordi der er brug for at håndtere og lagre store mængder digitale data, og dels på grund af den hurtige vækst i antallet af publikationer, som kun udgives i digital form. En meddelelse om dette emne er programsat i 2006 og vil beskrive de særlige problemer, der gør sig gældende i forbindelse med digitale biblioteker på det videnskabelige område, herunder også den understøttende højkapacitetsinfrastrukturens rolle, og hvilke foranstaltninger der skal iværksættes på europæisk plan.

Denne meddelelse ledsages af en **onlinehøring**, som vil behandle nogle af de vigtigste problemstillinger i forbindelse med digitalisering, onlineadgang og digital præservering. De indkomne svar vil udgøre et vigtigt bidrag til en eventuel henstilling om digitalisering og digital præservering. Svarene vil også indgå i overvejelsen af andre relevante fællesskabsinitiativer som f.eks. revisionen af rammebestemmelserne for beskyttelse af ophavsretten.

Sammenfatning:

Nærværende meddelelse 'i2010: digitale biblioteker' fokuserer på **kulturarven** (2005)

Der gennemføres en **onlinehøring** (2005) om spørgsmål vedrørende digitalisering, onlineadgang og digital præservering. Indkomne svar udgør input til en **henstilling** om digitalisering og digital præservering (2006) og andre relevante fællesskabsinitiativer som f.eks. **revisionen af rammebestemmelserne om ophavsretten** (2006)

En meddelelse om adgangen til **videnskabelig information**, som navnlig fokuseres på information, der i sin originale form er digital (2006)

3. ONLINEADGANG TIL EUROPAS KULTURARV: HVAD STÅR DER PÅ SPIL?

Den kulturelle og sociale dimension

Europæiske biblioteker og arkiver¹ indeholder et væld af materiale – bl.a. bøger, aviser, film, fotografier og kort – som fremstiller Europas rige historie og dets kulturelle og sproglige mangfoldighed. Onlineadgang til dette materiale fra forskellige kulturer og på forskellige sprog vil gøre det lettere for borgerne at sætte pris på deres egen kulturarv såvel som andre europæiske landes og at bruge informationerne i forbindelse med uddannelse, arbejde eller fritid. Initiativet vil således supplere og støtte målene for EU's indsats på kulturområdet.

Den økonomiske dimension

¹ Mange af de punkter, som tages op, er også relevante for museer, som præsenterer deres samlinger online.

Biblioteker og arkiver er omfattende aktivitetssektorer, når det gælder investeringer og arbejdspladser. I 2001 havde de europæiske biblioteker, hvad der svarer til 336 673 fuldtidsansatte og 138 mio. registrerede brugere². Deres virkning for økonomien som helhed er betydelig.

Digitalisering af deres ressourcer kunne gøre denne virkning væsentlig større. Når den engang foreligger i digitaliseret form, kan Europas kulturarv blive en drivkraft for trafikken over nettet. Den vil være en righoldig kilde af materiale, som kan genanvendes med henblik på værdiforøgede tjenester og produkter inden for f.eks. turismesektoren og uddannelsessektoren. Hvis materialet præserves korrekt, vil det kunne genanvendes utallige gange i fremtiden. Digitaliseringsindsatsen vil herudover give betydelige sidegevinster for virksomheder, som udvikler ny teknologi på området.

4. DIGITALISERING

Europas biblioteker og arkiver ligger inde med imponerende mængder forskelligartet materiale.

Det samlede antal bøger og indbundne tidsskrifter (bind) i europæiske biblioteker (EU 25) i 2001 var 2 533 893 879³.

Den vigtigste grund til, at dette materiale bør digitaliseres, er at gøre det tilgængeligt for brugerne online. I nogle tilfælde anvendes digitalisering dog ikke primært til at gøre indhold mere tilgængeligt, men for at garantere dets bevarelse. Det gælder første og fremmest audiovisuelt materiale i analogt format, som nedbrydes med tiden og medfører tab af værdifuldt materiale.

En undersøgelse af 10 store arkiver af radio/tv-transmissioner konstaterede et indhold på 1 mio. timer film, 1,6 mio. timer videoptagelser og 2 mio. timer audiooptagelser. Det samlede omfang af arkiveret radio/tv-materiale i Europa er sikkert 50 gange større. Det meste af dette materiale er originalmateriale i analog form. 70% af dette materiale er i fare, fordi det nedbrydes, bliver skrøbeligt eller ligger på forældede medier. Hvert år mister de audiovisuelle arkiver i Europa titusindevis af timer af de ældste dele af deres samlinger⁴.

Indtil nu er kun en lille del af de europæiske samlinger digitaliseret. Der er digitaliseringsprojekter i gang i alle medlemsstater, men indsatsen er opsplittet, og det går forholdsvis langsomt. Dette blev understreget af meddelelsen fra Google om at digitalisere 15 mio. bøger fra fire store biblioteker i USA og Europa. Hvis projektet gennemføres som annonceret, vil dette initiativ langt overgå den nationale indsats i nogen medlemsstat. I andre dele af verden sættes der også fart på digitaliseringen. Indien og Kina har f.eks. ambitiøse planer for digitalisering af materiale på forskellige sprog.

² International library statistics: Trends and Commentary based on the Libecon data, D. Fuegi and M. Jennings, 2004.

³ Ibid.

⁴ Undersøgelse udført af IST's Presto-projekt, som sluttede i oktober 2002, <http://presto.joanneum.ac.at/index.asp>

Der er en række problemstillinger, som påvirker, hvor hurtigt og effektivt digitaliseringen forløber i Europa.

Økonomi: Digitalisering er arbejdsintensiv og kostbar. Der kræves betydelige forudgående investeringer, som oftest overstiger den økonomiske formåen hos de institutioner, som ligger inde med informationerne. Digitalisering af alt relevant materiale ville være en uoverkommelig opgave, så det bliver nødvendigt at vælge, hvad der skal digitaliseres og hvornår.

Organisation: En strategi, som går ud på at digitalisere materiale én gang og derefter udbrede det, vil være til fordel for alle involverede organisationer. Dobbeltarbejde, dvs. digitalisering af de samme værker eller samlinger flere gange, skal undgås. Dette mål kan kun nås ved hjælp af en vedvarende samordningsindsats på nationalt og europæisk niveau. Det sidste kan også forøge den europæiske merværdi, idet det endelige resultat er større end summen af de enkelte dele.

Der er behov for nye arbejdsmetoder, hvis digitaliseringen skal gennemføres. Partnerskaber eller sponsoraftaler med den private sektor kunne være en af løsningerne, men denne type partnerskaber er endnu ret ukendte. Investeringer i digitalisering skal desuden ledsages af organisatoriske ændringer i de berørte institutioner, bl.a. skal det involverede personale videreuddannes.

Teknik: En af de vigtigste tekniske udfordringer er at videreudvikle digitaliseringsteknikkerne, så digitalisering af både audiovisuelt materiale og bøger bliver mere omkostningseffektivt og til at betale. Til digitalisering af skrevet tekst er der brug for bedre udstyr til automatisk indlæsning af bøger og dokumenter samt udstyr med bedre optisk og intelligent karaktergenkendelse for andre sprog end engelsk.

Optiske systemer til karaktergenkendelse til engelsk er blevet afprøvet på de fleste skrifttyper fra de seneste 10 til 15 år og forbedret med automatiske eller semiautomatiske algoritmer til at rette stavefejl. Tilsvarende systemer for andre sprog er ikke så langt fremme, og det giver større omkostninger og dårligere kvalitet.

Lovgivning: Digitalisering forudsætter, at der laves en kopi, og det kan være problematisk på grund af den intellektuelle ejendomsret. Direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet⁵ omfatter en undtagelse for visse former for kopiering, der foretages af offentligt tilgængelige biblioteker, uddannelsesinstitutioner, museer og arkiver. Denne undtagelse er dog ikke obligatorisk og har ført til forskellig praksis i medlemsstaterne. Den begrænsede lovlige brug, der kan gøres af sådanne digitale kopier, opmuntrer heller ikke til yderligere digitalisering.

5. ONLINEADGANG

Den traditionelle biblioteksmodel, som bygger på udlån af de fysiske emner, som biblioteket ejer, kan ikke umiddelbart overføres til et digitalt miljø. I henhold til gældende EU-lovgivning og internationale aftaler må kopieret digitalt materiale kun gøres tilgængeligt online, hvis det

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 22. maj 2001, EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10.

er i det offentlige rum⁶ eller hvis der foreligger en udtrykkelig tilladelse fra rettighedshaverne. Et europæisk digitalt bibliotek vil derfor i princippet fokusere på materiale, som er i det offentlige rum.

For litteratur betyder det, at kun værker fra begyndelsen af det 20. århundrede eller tidligere vil være tilgængelige uden begrænsninger på grund af ophavsrettigheder, alt efter forfatterens dødsår. Men selv om værker ikke længere er beskyttede, kan der være problemer. Der kan være tale om beskyttede rettigheder for forskellige udgaver af et værk, som ikke i sig selv er ophavsretsbeskyttet længere, f.eks. rettigheder til indledning, omslag eller typografi.

Et onlinebibliotek, som tilbyder værker, der ikke er i det offentlige rum, kan ikke lade sig gøre uden en væsentlig ændring af bestemmelserne om ophavsret eller aftaler med rettighedshaverne i hvert enkelt tilfælde.

I denne forbindelse er det meget vigtigt at få afklaret og gennemskueliggjort ophavsretssituationen (IPR-status) for et værk. I nogle tilfælde vil omkostningerne ved at afklare et værks IPR-status være højere end omkostningerne for at digitalisere det og gøre det tilgængeligt på nettet. Det gælder navnlig for såkaldte ”forældreløse værker”, dvs. film eller bøger, som det er umuligt eller meget svært at bestemme rettighedshavere for. Denne problemstilling fremhæves i det ledsagende arbejdsdokument og onlinehøringen i forbindelse med denne meddelelse.

Problemstillingerne i forbindelse med onlineadgang er ikke begrænset til ophavsrettigheder. At gøre materiale tilgængeligt online betyder ikke, at en bruger nemt kan finde det, og da slet ikke at man kan søge i det eller anvende det. Der er behov for passende tjenester, som giver brugeren mulighed for at finde og arbejde med indholdet. Det betyder, at der skal være en struktureret og god beskrivelse af indholdet, både af samlinger og de enkelte emner i dem samt støtte til at bruge dem (f.eks. annotation).

6. PRÆSERVERING AF DIGITALT INDHOLD

At der laves en digital kopi af en bog eller film sikrer ikke nødvendigvis bevarelsen på langt sigt. Alt digitalt materiale, både digitaliserede værker og digitalt originalmateriale skal vedligeholdes for at det bevares og kan anvendes. Digitalisering uden en rigtig præserveringsstrategi kan derfor vise sig at være en spildt investering.

Digital præservering er et væsentligt problem i informationssamfundet, hvor udbuddet af informationer vokser eksponentielt, og indhold bliver mere og mere dynamisk. I øjeblikket er der ikke mange erfaringer med digital præservering, idet de retlige rammer er under udvikling, der er få ressourcer og resultaterne af præserveringsindsatsen er usikre. Spørgsmålet bør snarest tages op, både af politikerne og de mest berørte institutioner. Det har implikationer, som rækker langt ud over biblioteker og arkiver, idet det berører alle organisationer, som producerer digitale informationer og ønsker, at de fortsat skal være tilgængelige.

⁶ Udtrykket ”det offentlige rum” bruges her snævert om informationskilder, som alle frit har adgang til og ret til at bruge, f.eks. fordi de ikke længere er ophavsretsbeskyttede.

Der er forskellige grunde til, at digitalt indhold går tabt. En grund er, at forskellige generationer af hardware kan gøre det umuligt at læse datafilerne.

For at markere den engelske Domesday-bogs 900 års jubilæum i 1985 blev der udgivet en nye multimedieudgave. I 2002 så det ud til at disketten ikke længere kunne bruges, fordi der ikke længere fandtes ret mange af den type computere, som kunne læse formatet. For at redde den, blev der udviklet et system, som kunne få adgang til disketten ved hjælp af emulationsteknikker. Det er interessant, at selv om der er besvær med at få adgang til digitale data fra 1986, så kan man stadig læse i den originale Domesday-bog, som nu er over 900 gammel.

En anden faktor er det hurtige tempo, hvormed computerprogrammer afløser hinanden og forældes. Medmindre data flyttes til de aktuelle programmer, eller der gøres en indsats for at bevare den oprindelige kildekode, kan det blive meget kostbart for ikke at sige umuligt at få adgang til informationerne. Det gælder navnlig for "lukkede" dataformater, hvor kildekoden ikke er offentligt tilgængelig. Digitale lagringsmediers begrænsede levetid, f.eks. CD-ROM, er endnu en grund til tabet af digitalt indhold.

Biblioteker og arkiver har i begrænset omfang taget fat på problemerne med præservering af data i den digitale tidsalder. Der findes visse grænseoverskridende samarbejdsprojekter, men generelt er indsatsen i Europa opsplittet. De enkelte medlemsstater har normalt ikke nogen klar strategi for digital præservering. Hvor der findes nationale planer for præservering, tenderer de til at fokusere på analogt materiale, som er i fare, frem for at beskæftige sig med digitalt materiale.

De største fremskridt sker på området lovpligtig deponering, hvor medlemsstaterne indfører pligtdeponering for digitalt materiale for at sikre, at materialet indsamles og lagres af de relevante institutioner. I øjeblikket er der dog stor forskel på ordningernes omfang fra det ene land til det andet. F.eks. er dynamisk onlinemateriale omfattet nogen steder, men ikke andre.

De grundlæggende problemstillinger i forbindelse med digital præservering svarer til dem, der gør sig gældende for digitalisering:

Økonomi: De faktiske omkostninger for digital præservering på langt sigt er ikke kendte. De afhænger f.eks. af, hvor mange gange materialet skal migreres med tiden. Det er dog indlysende, at med de begrænsede ressourcer, der er til rådighed, vil man skulle vælge, hvad der skal bevares.

Organisation: Man er nødt til at vælge, men hvem bestemmer, og hvem er ansvarlig for at bevare hvad? Inden for dette område, hvor der langt fra foreligger svar på nogle af de grundlæggende spørgsmål, er der en risiko for fuldstændig forskellige tilgange og dobbeltarbejde. Der kan skabes europæisk merværdi ved at sikre komplementaritet og udveksling af god praksis. Præservering af informationer i digitalt format kræver også nye arbejdsmetoder. Det omfatter både videreuddannelse af medarbejderne og mere samarbejde mellem offentlige og private aktører.

Teknik: Indtil nu er der kun forsket lidt i digital præservering. En af de store udfordringer er at forbedre teknikkens omkostningseffektivitet og gøre den til at betale. Et andet vigtigt område er at fremme forståelsen af, hvordan man bevarer store mængder af distribueret information i hurtig forandring. Fremskridt inden for beslægtede områder som værktøjer til automatisk analyse og til indeksering vil hjælpe med at sikre, at informationer forbliver tilgængelige og er til rådighed til genanvendelse.

Lovgivning: Digital præservering bygger på kopiering og migrering af data og må derfor overvejes i lyset af lovgivningen om ophavsret. Andre problemstillinger vedrører pligtdeponering af digitalt materiale: Forskellige hastigheder og forskelligt omfang af de retlige foranstaltninger, som vedtages af medlemsstaterne, kan føre til, at der dannes et kludetæppe af forskellige regler, som påvirker indholdsproducenter med grænseoverskridende aktiviteter. I det ingenmandsland, hvor pligtdeponering og ophavsrettigheder støder på hinanden, opstår der en hel række nye problemstillinger, f.eks. ved indførelse af teknik, som forhindrer kopiering, eller systemer til digital rettighedsforvaltning, som begrænser adgangen til digitalt materiale. Pligtdeponeringsordninger kan måske ikke opfylde deres nyttige formål, hvis informationsproducenterne ikke stiller ubeskyttede kopier til rådighed.

7. PRAKTISKE TILTAG I EUROPA

Det er hovedsageligt op til medlemsstaterne at organisere og finansiere digitaliseringen af kultursamlinger og digital præservering. Der er dog områder, hvor der kan skabes en betydelig europæiske merværdi, og hvor der er lanceret initiativer på europæisk niveau for nogle år siden. Dette arbejde vil nu blive intensiveret og suppleret med nye aktiviteter.

7.1. Igangværende initiativer

Koordinering på europæisk plan

Allerede i Kommissionens handlingsplan for eEurope blev det fremhævet, hvor vigtig digitalisering af den europæiske kulturarv er. Det førte i 2001 til fastlæggelse af Lund-principperne og den dertil hørende Lund-handlingsplan og til oprettelse af gruppen af nationale repræsentanter for digitalisering. Hvad digital præservering angår, understregede en rådsresolution i 2002, hvor vigtigt dette spørgsmål er, og opfordrede medlemsstaterne til at tage det op⁷.

For den audiovisuelle sektor er forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om filmarv og konkurrenceevnen for relaterede industrielle aktiviteter⁸ særlig relevant. Heri opfordres medlemsstaterne bl.a. andet til at tillade kopiering til præserveringsformål.

Samfinansiering

EU's forskningsstøtte har givet anledning til en vifte af projekter, som sigter mod at gøre Europas kulturarv mere tilgængelig ved hjælp af nye teknologier. Der er opstået projekter, som støtter samarbejde mellem Europas nationalbiblioteker, på grundlag af udveksling af kataloger i forbindelse med European Library-projektet (TEL). TEL er nu i drift og er en unik indgangsportal til samlingerne i Europas nationalbiblioteker.

Selv om der endnu kun er få forskningsprogrammer, som beskæftiger sig med digital præservering, er der allerede en række programmer, som specifikt beskæftiger sig med

⁷ Rådets resolution af 25. juni 2002, Hvordan bevarer vi fremtidens hukommelse — hvordan bevarer vi digitalt indhold for kommende generationer, EFT C 162 af 6.7.2002, s. 4. Spørgsmålet behandles også i Kommissionens forslag af 18.2.2005 til Rådets henstilling om prioriterede foranstaltninger til at fremme samarbejdet på arkivområdet i EU, KOM(2005) 53 endelig.

⁸ Godkendt af Europa-Parlamentet og Rådet ved første behandling, men endnu ikke formelt vedtaget.

digitalisering. Et eksempel på, hvordan digitalisering anvendes til at bevare analogt materiale, er PRESTOSPACE.

PRESTOSPACE (2004-2007, 9 mio. EUR samfinansieret) udvikler værktøjer, som audiovisuelle arkiver kan bruge til at digitalisere audiovisuelt materiale. Værktøjerne vil medføre billigere og bedre digitalisering med sigte på konvertering og præservering af analogt audiovisuelt materiale.

7.2. Nye eller styrkede initiativer

Strategiske drøftelser med interesseparter og forbedret koordinering

På grundlag af spørgsmålene i bilag II til denne meddelelse gennemføres der en onlinehøring om organisatoriske, retlige og tekniske problemstillinger i forbindelse med digitalisering, onlineadgang til indhold og digital præservering. De indkomne svar vil udgøre et vigtigt bidrag til en eventuel henstilling om digitalisering og digital præservering. Svarene vil også indgå i andre processer, som f.eks. gennemførelse af Fællesskabets FTU-programmer og revisionen af rammebestemmelserne for beskyttelse af ophavsretten. En ekspertgruppe på højt niveau for digitale biblioteker vil rådgive Kommissionen om, hvordan man bedst tackler de identificerede problemstillinger på europæisk niveau.

Kommissionen vil øge sin indsats for at stimulere det europæiske samarbejde om digitalisering og digital præservering. Formålet at skabe mere fremdrift i digitaliseringsprocessen i medlemsstaterne, at undgå dobbeltarbejde og at opmuntre til overtagelse af god praksis. Ajourføringen af Lund-handlingsplanen, som påtænkes gennemført under det britiske formandskab og behandler en række tekniske aspekter, kan spille en vigtig rolle i denne forbindelse. Brug af kvantitative indikatorer i forbindelse med Lund-handlingsplanen ville gøre det lettere at måle fremskridtene overalt i Europa.

Der vil blive lagt særlig vægt på de nationale biblioteker og pligtdeponeringsbiblioteker, som er fremtrædende aktører og engageret i at bidrage til et europæisk digitalt bibliotek.

Samfinansiering

På fællesskabsniveau mobiliseres midler fra forskningsprogrammet og fra *eContentplus*-programmet til aktioner af europæisk interesse og størrelsesorden, som vedrører digitalisering, digital præservering og adgang til kulturindhold. Midler fra Regionalfondene bruges allerede til at støtte digitaliseringsinitiativer i nogle medlemsstater og kunne bidrage til yderligere digitaliseringsprojekter.

Anvendelse af digitaliseret kulturarv har udviklet sig til et formål i et stigende antal samarbejdsprojekter, der samfinansieres under programmet "Kultur 2000". I "Kultur 2007"-programmet, som Kommissionen har fremlagt forslag til, vil der være samfinansiering til rådighed for samarbejdsprojekter, der øger den grænseoverskridende anvendelse af kulturværker og -produkter, herunder ved hjælp af digitalisering og onlineadgang.

Forskning

I forbindelse med forskningsprogrammerne iværksætter Kommissionen følgende **specifikke initiativer** inden for området kulturindhold samtidig med den igangværende indholdsrelaterede forskning (søgemaskiner, sprogteknologier, osv.):

Den seneste indkaldelse fra informationssamfundets teknologiprogram blev afsluttet den 21. september 2005 og har afsat 36 mio. EUR til forskning i nye teknologier til at finde og hente kulturindhold (22 mio. EUR) og til digital præservering (14 mio. EUR).

Under det syvende rammeprogram foreslår Kommissionen at udvide sit bidrag til forskning i digitalisering, adgang til kulturindhold og digital præservering. Teknologiske fremskridt foreslås bl.a. stimuleret ved at oprette et net af kompetencecentre, som kunne udvikles til hjørnestenen i den europæiske indsats for digitalisering og præservering. Fællesskabets vil bidrage til disse centre via samfinansierede projekter.

Centrene, som udvælges ved hjælp af forslagsindkaldelser, skal huse de forskellige kompetencer, tekniske såvel som juridiske, der er nødvendige for at opnå et højt niveau inden for digitalisering og præservering. De kommer til at integrere og bygge videre på den nuværende know-how i teknologivirksomheder, universiteter, kulturelle institutioner og andre relevante organisationer. De skal:

- forske i og støtte avancerede tekniske løsninger og afprøve og benchmarke dem i praksis på store ressourcemængder*
- fremme tilpasning og overførsel af disse løsninger til kulturelle institutioner*
- overføre viden til og støtte kompetenceudvikling i brugerinstitutionerne.*

eContentplus

Inden for *eContentplus*-programmet vil der være 60 mio. EUR til rådighed i perioden 2005-2008 til projekter, som forbedrer tilgængeligheden og anvendeligheden af europæisk kulturelt og videnskabeligt indhold. De vigtigste mål er at nå frem til interoperabilitet mellem nationale digitale samlinger og –tjenester (f.eks. via fælles standarder) og at lette adgangen til og brugen af materiale i en flersproglig sammenhæng.

Sammenfatning:

Strategiske drøftelser med interesseparter og forbedret koordinering

- Onlinehøring om digitalisering og digital præservering (Kommissionen 2005)
- Oprettelse af en ekspertgruppe på højt niveau (Kommissionen 2005)
- Forslag til en henstilling om digitalisering og digital præservering (Kommissionen 2006)
- Input til relevante initiativer, bl.a. revisionen af bestemmelserne om ophavsret (2006) og gennemførelsen af syvende rammeprogram (2007)
- Ajourføring af Lund-handlingsplanen (inklusive kvantitative indikatorer) og drøftelser i Rådet om medlemsstaternes engagement for digitalisering og digital præservering (medlemsstaterne/Kommissionen 2005)
- Katalysere og stimulere indsatsen i de nationale biblioteker (Kommissionen/nationale biblioteker 2005-2007)

Samfinansiering

- 36 mio. EUR i 5. indkaldelse under sjette rammeprogram (2005)
- Øget forskningsindsats på områderne digitalisering, digital præservering og adgang til kulturindhold i syvende rammeprogram (2007)
- Kompetencecentre for digitalisering og præservering i syvende rammeprogram (2007)
- 60 mio. EUR i eContentplus (2005-2008)

8. KONKLUSION

Informationsteknologi har potentialet til at gøre Europas kulturelle og videnskabelige arv synlig og anvendelig, nu og i fremtiden. Det kræver en fælles indsats, både på det nationale niveau i medlemsstaterne, hvor indsatsen inden for digitalisering og digital præservering i øjeblikket er meget opsplittet, og på fællesskabsniveau. En vellykket reaktion på problemstillingerne kan fremskynde digitaliseringen, øge informationernes tilgængelighed og sikre den langsigtede præservering af digitalt indhold. Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at støtte den foreslåede fremgangsmåde og medlemsstaterne til at slutte sig til indsatsen på EU-niveau, så digitale biblioteker kan blive en realitet i hele Europa.